

Tlačová konferencia Národnej banky Slovenska

dňa 03. 04. 2017

Jana Kováčová, vedúca oddelenia komunikácie NBS

Dámy a páni, vítam vás na tlačovej konferencii Národnej banky k zavedeniu novej päťdesiateurovej bankovky do obehu, zrejme ste sa dočítali, že bankovka bude zavedená do obehu zajtra, teda v utorok 4. apríla, bankovku vám predstaví riaditeľ odboru riadenia peňažnej hotovosti, pán Andrej Slížik po mojej pravej ruke a pán Peter Jarábek, ktorý je expertom prípravy a ochrany platidiel. Takže, pán Slížik, nech sa páči.

Andrej Slížik, riaditeľ odboru riadenia peňažnej hotovosti NBS

Ďakujem pekne, vážené dámy, vážení páni, prvými eurobankovkami sa začalo platiť 1. januára 2002 v 12 krajinách eurozóny. Dnes, za 15 rokov aj 3 mesiace, už eurom platí viac ako 338 mil. ľudí v 19 krajinách eurozóny a hodnota obeživa dosiahla 1 111 mld. EUR. Ľudia vnímajú eurové bankovky ako dôveryhodný platobný nástroj a to nielen v eurozóne, ale aj mimo nej, čoho dôkazom je, že zo spomínaného objemu približne jedna štvrtina sa používa mimo územia eurozóny. Tieto čísla dokumentujú, že euro je dnes jednou z najvýznamnejších mien v celosvetovom meradle. Neustály technologický a technický pokrok v oblasti výroby bankoviek nám umožňuje vyrobiť a používať kvalitnejšie eurové bankovky. Sofistikované ochranné prvky, najmodernejšia technológia výroby bankovkového papiera a samotnej tlače bankoviek vytvorili možnosti pre výrobu významne kvalitnejších bankoviek novej série v porovnaní s tou predchádzajúcou. Počnúc zajtrajším dňom, 4. aprílom 2017, uvádzame do obehu v poradí štvrtý nominál z druhej série eurových bankoviek, série Európa, päťdesiateurovú bankovku. Cieľom Národnej banky Slovenska, ako i celého eurosystému je pri zavedení druhej série bankoviek poskytnúť náležitú pomoc a podporu všetkým zainteresovaným stranám, pričom hlavný dôraz kladieme na včasnú informovanosť obyvateľstva, finančného sektora, podnikateľských subjektov, škôl a ďalších organizácií. Tento informačný proces začal pred 9 mesiacmi, kedy bol zverejnený dizajn novej päťdesiateurovej bankovky. Od tohto času Národná banka Slovenska začala školiť zástupcov bánk, finančných spoločností, polície a ďalších organizácií o ochranných prvkoch a parametroch novej päťdesiateurovej bankovky. Taktiež dôležitým prvkom bolo zabezpečenie prístupu k novým eurovým bankovkám pre podporu adaptácie strojov a zariadení. Skúsenosti zo zavedenia prvých troch nominálnych hodnôt druhej série sú veľmi pozitívne. Osobne verím, že aj nová päťdesiateurová bankovka bude prijatá bez problémov

a so záujmom. Pre potreby hotovostného peňažného obehu bolo vyrobených 5,4 mld. kusov bankoviek v deviatich európskych ceninových tlačiarňach. Dôležitou informáciou, ktorú je na tomto mieste potrebné povedať, je, že päťdesiateurové bankovky prvej série zostávajú aj naďalej zákonným platidlom. Budú obiehať bez časového obmedzenia, preto nie je potrebné si ich vymieňať za bankovky druhej série. Naďalej bez obmedzení sa používajú pri hotovostných platbách. Ja si teraz pomôžem trošku prezentáciou pre niekoľko ďalších detailov, ktoré by som chcel v tejto súvislosti povedať, a to je to, že vývoj eurovej hotovosti, či už na Slovensku alebo v eurozóne neustále rastie. Sme niekde veľmi málo za 11 mld. eurovej hotovosti v obehu na Slovensku. päťdesiateurová bankovka má 23-percentný podiel v štruktúre nominálnych hodnôt, ktoré sme emitovali do obehu. Tu je zopár dátumov, tak ako išla nová séria do obehu, počnúc päť-, následne desať-, dvadsaťeurovou bankovkou a od zajtra aj päťdesiateurovou bankovkou novej série. Ak sa pozrieme na tento slide, tu je dôležité, že päťeurová bankovka novej série už 100 % je v obehu vymenenej, je to už veľká zriedkavosť, že niekto sa dostane k päťeurovej bankovke prvej série. Čo sa týka desaťeurových bankoviek, 98,6 % už predstavujú nové bankovky a pri dvadsaťeurových bankovkách je to 57,3 %. Ako som už spomenul, bolo vytlačených 5,4 mld. kusov nových päťdesiateurových bankoviek pre potreby hotovostného peňažného obehu v deviatich ceninových tlačiarňach v eurozóne. Odhalenie dizajnu bolo 5. júla 2016 a od tohto dátumu začala v podstate intenzívna informačná kampaň a začali všetky kroky na podporu adaptácie zariadení, začali sa poskytovať bankovky aj spoločnostiam, firmám, ktoré mali záujem si ich od Národnej banky požičať tak, aby mohli vykonať nastavenia, adaptáciu zariadení. Päťdesiateurová bankovka je dôležitá v tom, že je to hlavný bankomatový nominál. Je to najpoužívanejšia bankovka v obehu. V záujme vyčerpania aj existujúcich zásob, ktoré dneska máme prvej série, bude naďalej Národná banka aj naďalej vydávať prvú aj druhú sériu súčasne a päťdesiateurové bankovky prvej série, ako som už spomenul, nie je potrebné meniť v bankách za novú sériu. Dátum ukončenia ich platnosti bude podobne ako pri predchádzajúcich nomináloch 5, 10 a 20 uvedený včas, v dostatočnom časovom predstihu. Pár slov k adaptácii, aby ste mali zhruba predstavu, na Slovensku podľa našich štatistík evidujeme 24 590 strojov, zariadení, prístrojov, overovačov, ktoré treba adaptovať na novú sériu. Preto je nevyhnutná dobrá komunikácia s bankami, spracovateľmi peňazí, dodávateľmi zariadení, retailom, prevádzkovateľmi parkovacích zariadení tak, aby sme zabezpečili dostatočnú adaptovanosť týchto strojov, aby nebol problém hneď od začiatku platiť s týmito bankovkami. Ako som spomenul, aj Národná banka dala možnosť zapožičať si nové eurové bankovky. Túto možnosť využilo 11 subjektov, 1 dodávateľ prišiel otestovať svoje zariadenia do

priestorov Národnej banky. Podľa našich posledných štatistík, samozrejme vedíme aj taký monitoring, ako prebiehajú tieto adaptácie podľa našich posledných štatistík, banky a spracovatelia peňazí sú pripravení v plnej miere, prevádzkovatelia parkovacích automatov, autodopravcovia a vending ako taký je 85 % pripravenosť a ostatní, kde je v podstate retail, tak tam je to 82,4 %, čo sú naozaj solídne čísla na to, aby nebol problém s platením novými bankovkami. Toľko z mojej strany, ja odovzdám slovo kolegovi, pánovi Jarábkovi, ktorý vám predstaví bankovku.

Peter Jarábek, expert prípravy a ochrany platidiel

Dobre, ďakujem pekne, tak pripadá mi úloha predstaviť už štvrtú bankovku série Európa - je pomenovaná podľa portréту Európy, ktorý je umiestnený vo vodoznaku a v holograme tejto bankovky. Prešiel by som k jednotlivým zmenám, ktoré nastali: Ich cieľom bolo vlastne v dvoch takých rovinách určité vylepšenie, a to v nejakej vizuálnej, viditeľnej, určenej pre verejnosť a jednak potom pre profesionálov, pri ktorých sa - pri identifikácii ochranných prvkov používajú rôzne prístroje. Na prvý pohľad vidno niektoré zmeny, na prvú by som upozornil, je to pri sérii Európa – na ľavom a pravom okraji sú vyvýšenou tlačou vytlačené čiarky, to je na uľahčenie zrakovo postihnutým, ďalšou veľkou zmenou je – táto bankovka má okienko s portrétom Európy a s celým hologramom, ktorý nesie celý rad obrazov, má iný vodoznak a veľmi nápadné na prednej strane je to smaragdové číslo 50 tej smaragdovo zelenej farby. Tak to je zhruba predstavenie tých hlavných zmien, ktoré na bankovke sú. Máme tri druhy kontroly, kontrola hmatom je ako prvá. Ak bankovku chytíme do ruky, ona je zo 100-percentnej bavlny. Tento papier na dotyk je pevný a pružný. Keď sa porovná napríklad s inými druhmi papiera, tieto sú spravidla hladšie. Tento papier je drsnejší a je, ako som spomínal, pevný a pružný. To je k celkovému dojmu z prvého dotyku s bankovkou. Ďalej, kontrolu hmatom, ktorá je určená teda predovšetkým pre verejnosť - máme značky pre zrakovo postihnutých, vidíte ich pri tomto číselku 1, máme veľké hodnotové číslo, toto je tiež vytlačené vystupujúcou tlačou, ktorú cítime, máme hlavný tlačový obrazec, to je vlastne táto architektúra, pri päťdesiateurovej bankovke je to renesančný sloh a máme potom skratky názvu Európskej centrálnej banky, to si ešte povieme bližšie, sú vlastne v desiatich rôznych jazykových variantoch - tak toto kontrolujeme hmatom tieto prvky. Kontrola pohľadom je vlastne – sú prvky na bankovke, ktoré najlepšie vidíme v pohľade proti svetlu a tieto sú predovšetkým vodoznak, ktorý je umiestnený v tejto časti, v nepotlačenej časti, ďalej je to okienko s portrétom, už spomínané, s portrétom Európy a ochranný prúžok, tuná ho vidíme pod číslom 3, je vlastne zabudovaný do papierovej hmoty a je viditeľný takisto proti svetlu.

Pozrieme sa na niektoré detaily, konkrétne okienko s portrétom, ktoré je nówum teda pre sériu Európa, videli sme ho už na 20-eurovej bankovke, teraz je na 50-tke takisto, tento obraz vidíme z lícnej strany, z rubovej strany sa nám javí takisto portrét Európy a ďalším takýmto prvkom je vodoznak, máme tu zobrazené vlastne – ten prvý obrázok je pri pohľade nie proti svetlu, druhý je, keď pozrieme na portrét – na vodoznak proti svetlu, a tu je to v kontexte celej bankovky, čiže vidíme vlastne portrét Európy, vidíme hodnotové číslo a vidíme časť architektúry, ktorá je zobrazená takisto v tlačovej podobe. Ochranný prúžok, on je metalický s negatívnym mikrotextom nominálnej hodnoty a s grafickým symbolom euro, je to významný ochranný prvok, majú ho všetky významné svetové meny. Treťou kontrolou je kontrola naklonením bankovky, to znamená - kontrola bankovky zhora nadol, dá sa takýmto spôsobom veľmi jednoducho a účinne kontrolovať autenticita a pravosť bankovky. Predovšetkým sa kontroluje portrét v holograme, kontrolujeme samotný hologram, pretože ten je nositeľom väčšieho počtu prvkov, ktoré sa nám menia pri naklonení, a spomínané smaragdové číslo. Ak si pozrieme na jednotlivé detaily týchto prvkov, tak portrét Európy pri naklonení sa nám objaví na lícnej strane – dúhové linky a zobrazí sa nám v tomto portréte nominálna hodnota bankovky, ak sa pozrieme na rubovú stranu, tak uvidíme jednak portrét, ale aj číslo nominálnej hodnoty opakujúce sa v tomto okienku. Smaragdové číslo je prvkom, ktorý, momentálne môžeme povedať, že je dominantným na bankovke a priťahuje pozornosť, vytvára svetelný efekt pri naklonení, teda mení jednak farbu zo smaragdovo zelenej na tmavomodrú a okrem toho vytvára svetelný pruh, ktorý sa nám pohybuje zhora nadol. Takže je to určené najširšej verejnosti, veľmi ľahko identifikovateľný prvok. Pre ďalšiu sériu ochranných prvkov, ktoré sú určené možno pokladníkom alebo ľuďom, ktorí pravidelne prichádzajú do kontaktu s veľkými množstvami hotovostných peňazí, sú určené prvky na detailnejšiu kontrolu, pri ktorých sa používajú rôzne prístroje. Takýmto prvkom je napríklad mikropísmo, ktoré sa nachádza - pozitívne alebo negatívne - v niektorých hviezdach na prednej strane bankovky, takisto sa nachádza v časti architektúry. Na jeho rozlíšenie, pokiaľ niekto nemá teda naozaj orlí zrak, tak je potrebná lupa. Ďalšou formou ochrany sú prvky viditeľné pod ultrafialovým svetlom, a to pod štandardným, 365 nanometrov - treba si povedať, že samotný bankovkový papier pod takýmto svetlom nesvieti a objavia sa nám vlastne tri prvky, sú to malé vlákna, ktoré sú zapustené do papiera a každé jedno z nich má tri farby, potom nám žltou farbou svietia hviezdy na vlajke Európskej únie, potom veľké hviezdy a niektoré ďalšie časti bankovky tak, ako ich vidíme zobrazené. Na zadnej strane bankovky svieti pod štandardným ultrafialovým svetlom štvrtkruh, potom ten irizujúci povlak a, ako vidíme, takisto vlákna. Tu máme vlastne zväčšeniny týchto obrazcov, ktoré svietia pod

ultrafialovým svetlom, ešte je treba spomenúť horizontálne sériové číslo, ktoré pod ultrafialovým svetlom svieti na červeno a štandardne je čierne. Vidíme tu detail ochranných vlákien, z ktorých každá má viacero farieb: červenú, modrú a žltú. Pre zlepšenie ochrany a integrity eura boli použité ďalšie farby špeciálne, ktoré nám vytvárajú rozličné obrazce pod rôznymi dĺžkami ultrafialového svetla, tak tu vidíme ten rozdiel, že tento štvrt'kruh svieti pod špeciálnym ultrafialovým svetlom na oranžovo a vytvára znak euro, takisto časť architektúry je oranžová, kdežto pod štandardným ultrafialovým svetlom ho uvidíme vo farbe zelenej. Takže toto je zhruba zhrnutie tých základných, existujú ešte ďalšie možnosti kontroly pre profesionálnych používateľov hotovosti a to je infračervené svetlo. Pod infračerveným svetlom sa tlačou vytvárajú špeciálne možnosti tak, že vidíme iba časť vytlačeného obrazca, to je typický príklad pre veľké hodnotové číslo 50, kde časť je viditeľná a časť neviditeľná, obdobne je to pri architektúre, kde je časť viditeľná a časť neviditeľná pod infračerveným svetlom, spravidla 810 nanometrov. To je predná strana bankovky a zadná – tu vidíme veľké hodnotové číslo viditeľné aj pod infračerveným svetlom, hoci je vytlačené ofsetovou tlačou, čo je takisto novinka na tejto bankovke. Takže toľko v stručnosti predstavenie tej obrazovej strany, teda prvkov, ktoré sú určené pre verejnosť, viditeľné voľným okom, ako aj niektoré prvky, ktoré vidíme iba s pomocou určitých prístrojov. Takže tu sú niektoré informačné zdroje, ktoré odporúčame si pozrieť. Ďakujem.

Jana Kováčová, vedúca oddelenia komunikácie NBS

Dobre, ďakujem pekne kolegom za predstavenie bankovky, ak máte otázky ešte k päťdesiatke, nech sa páči, pán Slížik aj pán Jarábek sú k dispozícii. Páči sa, televízia Markíza.

Tomáš Velecký, TV Markíza

Vedeli by ste nejakým spôsobom odhadnúť, koľko stála výroba jednej takejto bankovky, je takýto údaj vôbec známy? A druhá otázka – budú sa postupom času, postupom rokov meniť aj stovky, dvestovky a vedeli by priblížiť, aký osud čaká päťstovku? Ďakujem.

Andrej Slížik, riaditeľ odboru riadenia peňažnej hotovosti NBS

Všeobecne - ak môžem ja, kolega ma potom doplní – náklady na tlač jednej bankovky série Európa sú od 6 do 10 centov na jednu bankovku, to je vaša prvá otázka. Druhá otázka – áno, samozrejme, prichádza aj sto- a dvestoeurová bankovka, postupne – ten časový

harmonogram - ešte nie je stanovený dátum tej misie - ale bude stanovený tak, aby bol daný dostatočný časový priestor na kompletnú adaptáciu, tam je potrebné stanoviť tých deväť mesiacov na adaptáciu strojov a zariadení a ostatné záležitosti pre výrobu a distribúciu tých peňazí, no a čo sa týka vašej poslednej otázky, päťstoeurovka, tak päťstoeurová bankovka nebude súčasťou novej série Európa. Séria Európa skončí pri dvestoeurovej bankovke.

Richard Juriš, TV JOJ

Dobrý deň, možno v rámci toho portfólia bankoviek – ako je na tom päťdesiatka v rámci falšovania? Je to často falšovaná bankovka – menej – viac? A ešte možno keby ste mohli k tej päťstovke dopovedať pre ľudí, pre našich divákov napríklad – ja neviem – sa dopoužívajú kým sa neroztrhá – čo s nimi ďalej. Ďakujem pekne.

Peter Jarábek, expert prípravy a ochrany platidiel

Tak, ako sme spomínali, päťdesiateurová bankovka je najpoužívanejšia bankovka. Jej množstvo aj finančné vyjadrenie v obehu je preto najväčšie – pohybuje sa 41 % z množstva v celej eurozóne a asi 45 % predstavuje hodnotu. Treba povedať, že priemerná hodnota jednej bankovky v celej eurozóne je asi 55 EUR, to znamená – päťdesiateurová bankovka je veľmi blízko tejto priemernej hodnoty. To znamená - preto ich je najviac a preto sú najčastejšie aj cieľom falšovateľov. Myslíme si, že tá nová séria je teda „vyzbrojená“ takým arzenálom ochranných prvkov, s ktorými naozaj falšovatelia budú mať veľký problém.

Andrej Slížik, riaditeľ odboru riadenia peňažnej hotovosti NBS

Ešte tá päťstovka – v podstate to rozhodnutie bolo také, že sa skončila výroba päťstoeurovej bankovky. Tie čo sú v obehu, naďalej v obehu ostávajú, nová séria ju nebude mať a zostáva naďalej platná päťstoeurová bankovka, centrálné banky ju už nebudú emitovať. A v čase, keď sa rozhodne o ukončení platnosti prvej série, tak vtedy bude oznámené aj samozrejme ako bude naložené s päťstoeurovou bankovkou. Zatiaľ päťstoeurovka normálne ostáva v obehu platný peniaz, akurát centrálné banky ju neemitujú.

Richard Juriš, TV JOJ

Dobrý deň, ešte ak môžem doplniť – chcem sa spýtať, aká je priemerná životnosť päťdesiateurovej bankovky – myslím, že pri desaťeurovkách je to jeden rok, ak sa nemýlim – ako dlho asi vydrží v obehu v priemere päťdesiateurovka?

Jana Kováčová, vedúca oddelenia komunikácie NBS

Tento údaj nemajú kolegovia k dispozícii v tejto chvíli, vieme vám to poslať.

Kristína Juričková, RTVS

Ja by som sa chcela opýtať v podstate, že či ste zaznamenali vo všeobecnosti pri tých nových bankovkách, ktoré majú už tieto ochranné prvky – tie päťky, desiatky, dvadsiatky – či klesla chuť falšovateľov falšovať ich, keď už sú takto chránené?

Peter Jarábek, expert prípravy a ochrany platidiel

Áno, tak je to asi otázka toho, koľko času a energie a peňazí investujú falšovatelia do falšovania. Samozrejme, že s emisiami novej série Európa ich falšovateľnosť poklesla – môžeme to skonštatovať. Pokiaľ budete mať záujem o konkrétne čísla, tak môžeme potom individuálne.

Andrej Slížik, riaditeľ odboru riadenia peňažnej hotovosti NBS

Aj napodobenie tých nových nosných ochranných prvkov v tej bankovke je veľmi slabé.

Jana Kováčová, vedúca oddelenia komunikácie NBS

Ak nie je ďalšia otázka, tak ďakujeme veľmi pekne za účasť a teda dúfame, že sa tá päťdesiatka ujme bez väčších problémov. Ďakujeme.